

Er lærebøkernes helhetsbilde historisk riktig?

MB Av overlæge Johan Scharffenberg 5/2-54

Til rektor dr. Midgaard's innlegg i Morgenbladet nr. 148 vil jeg først og fremst svare at jeg selvfølgelig er enig i at lærebøkene ikke kan ta med alle enkeltheter, men helhetsbildet må være riktig, feilaktige enkeltheter kan fortregne bildet. Min hovedinnvendig mot lærebøkene er nettopp at de gir den oppvoksende slekt det helhetsbilde at det tyske angrep på Norge var et folkerettsstridig overfall for å lette angrepet på England.

Jeg hevder at invasjonen var et preventivt defensivt foretagende for å komme en fransk-britisk invasjon i forkjøpet, og at Hitler selv og fremtredende militære sakkyndige anså skandinavisk nøytralitet som mest fordelaktig for Tyskland. Dette sa Hitler til Quisling i desember 1939.

Da Hitler 21. februar 1940 ga general von Falkenhorst i oppdrag å lede operasjonen mot Norge, fremholdt føreren utelukkende faren for en engelsk okkupasjon av Norge.

Hitlers uttalelser er referert av von Falkenhorst selv både under forhør i Norge høsten 1945 og til bruk for generalmajor Bernhard von Lossberg i dennes bok «Im Wehrmacht-führungsstab» (2 opplag, 1950, s. 57).

Har dr. Midgaard lest von Falkenhorst's referat? På meg gjør det et troverdig inntrykk.

Hitler fremholdt Altmark-affæren 16. februar. «Nach zuverlässigen Nachrichten wollen sich die Engländer in Norwegen festsetzen.

——— Ein englisches Festsetzen in Norwegen ist für uns aus drei Gründen völlig untragbar.» Etter utredning av disse grunnene fortsatte Hitler: «Aus diesen Gründen habe ich mich entschlossen Norwegen durch eine überraschende Anlandung in der Haupthafen selbst in die Hand zu nehmen.»

Utenriksministeren, dr. Koht forstod at England og Frankrike ønsket å drive Norge ut av nøytraliteten (uttalelser i den forsterkede utenrikskomité 22. desember 1939 og i det hemmelige stortingsmøte 8. januar 1940). Nu er de alliertes planer dokumentert til punkt og prikke.

Dr. Midgaard fastholder allikevel «at Tysklands overfall på Norge i 1940 var uprovosert». Denne synsmåte er meg uforståelig. Jeg har aldri ment at de norske statsmakter ville «provosere» et tysk angrep, men de franske politikere og militære og Churchill ønsket å provosere et tysk angrep på Norge og Sverige.

Churchill skrev i sitt hemmelige memorandum til det britiske kabinett 18. desember 1939: « — — — we have more to gain than lose by a German attack upon Norway or Sweden.»

Den franske øverstkommanderende general Gamelin fremholdt 15. januar 1940 for regjeringens daværende sjef Daladier viktigheten av å fremkalle et tysk angrep på Norge eller Sverige, det ville riktignok for tyskerne selv være «une erreur de manoeuvre», men det kunne være gavnlig å «provoquer cette erreur de manoeuvre de notre adversaire.»

Derfor triumferte Churchill i Underhuset 11. april 1940 over «the strategic blunder into which our mortal enemy has been provoked.»

En uttømmende dokumentasjon av de alliertes planer mot Norge ville kreve for stor plass, jeg har i Morgenbladet 18. juni tilbudt å redigjøre for min oppfatning i et møte med lærebokforfatterne og historielærerne, dr. Midgaard har ikke svart på dette tilbud.

Som eksempel på en enkelthets betydning for helhetsbildet vil jeg til slutt nevne general von Falkenhorst's rolle ved opprettelsen av Administrasjonsrådet. I min første artikkel nevnte jeg fremstillingen i dr. Øveraas og dr. Midgaard: Norges Historie for Realskolen:

«I forståelse med sjefen for den tyske hæren i Norge, general v. Falkenhorst, ble det derfor den 15. april dannet et administrasjonsråd.»

Falkenhorst er derved fremstilt som hovedpersonen ved forhandlingene, men det var dr. Bräuer som «det tyske rikets befullmektigede» fra 9. april.

Undersøkelleskommisjonen av 1945 refererte i sin innstilling (s. 153, note 2) dette vidneprov av von Falkenhorst:

« — — — Bräuer spurte Falkenhorst om han mente at en torde foreslå Quislings tilbaketreden og nevnte at han hadde lite håp om en regjeringdannelse med Quisling, mens han trodde på fred mellom Norge og Tyskland om en lot Quisling falle. — Falkenhorst hadde svart at han ikke hadde noe imot en annen ordning enn Quisling, men at det var en sak som han overløt til Bräuers eget initiativ» (uthevet av J.S.).

Efter referatet i Morgenbladet for 16. april 1940 var general von Falkenhorst ikke engang til stede ved høytideligheten i Videnskapsakademiet om eftermiddagen mandag 15. april da Administrasjons-

rådet ble godkjent av dr. Bräuer på den tyske regjeringens vegne.

En fortsatt meningsutveksling i pressen vil neppe endre oppfatningen på noen av sidene, men et møte til høsten kunne kanskje gjøre nytte.

Johan Scharffenberg.

100272